

Brzezińska, Jadwiga

Działalność Zespołu Sekcji Historii Farmacji Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego w 2006 r.

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 52/2, 304-310

2007

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przypis

¹ Jedna z największych chińskich dynastii, panująca w latach 618–907.

Magdalena Ciepłowska

Muzeum Farmacji im. mgr Antoniny Leśniewskiej
Oddział Muzeum Historycznego m.st. Warszawy

DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁU SEKCJI HISTORII FARMACJI POLSKIEGO TOWARZYSTWA FARMACEUTYCZNEGO W 2006 R.

Działalność Zespołu Sekcji Historii Farmacji PTFarm upłynęła w 2006 r. pod znakiem 50 rocznicy założenia i była bardzo owocna, jak przystało na rok podsumowania aktywności Zespołu.

Szczególnym akcentem podkreślającym półwiekowe osiągnięcia i tradycje Zespołu Sekcji Historii Farmacji było XV Sympozjum Historii Farmacji, które miało miejsce w Stargardzie Szczecińskim w dn. 1–4.06.2006 r. Imprezę tą, przygotowaną przez Szczecińską Sekcję Historii Farmacji (przewodniczący mgr Jerzy Waliszewski), cechowały niezwykle uroczyste ramy i program. Już samo otwarcie obrad w murach zabytkowego ratusza, w obecności szacownych gości z Akademii Medycznej w Szczecinie i Poznaniu, władz miasta, przedstawicieli różnych instytucji oraz gości zagranicznych, wniosło atmosferę bardzo uroczystą i niepowtarzalną. Zagraniczni historycy farmacji w swoich wystąpieniach przypomnieli długotrwałe przyjazne kontakty z polskimi kolegami, które Zespół Sekcji Historii Farmacji od dawna pielęgnuje. W pierwszej sesji obrad zatytułowanej „50 lat Zespołu Sekcji Historii Farmacji” omówiono wszystkie 14 dotychczasowych sympozjów historii farmacji, zorganizowanych przez Zespół. Wpłynęły one pozytywnie na ożywienie prac badawczych, na integrację historyków farmacji i sympatyków tej gałęzi wiedzy, oraz na zainspirowanie i kontynuowanie kontaktów zagranicznych. Przegląd tych wydarzeń uzmysłowił, jak wielkie znaczenie dla rozwoju historii farmacji w kraju miały te, najpierw rzadkie, a potem coroczne sympozja. Należy się wielka wdzięczność wszystkim osobom, które brały udział w organizowaniu tych imprez.

Jubileuszowe sympozjum w Stargardzie uświetniła wystawa pt. *Z dziejów aptekarstwa pomorskiego*. Zawierała ona eksponaty, datowane od XVI w. do 1951 r. Przedstawiono je w działach: oficyną, laboratorium galenowe, zielarnia, kantor pryncypała, aptekarze i apteki pomorskie. Scenariusz i folder wystawy przygotował mgr Jerzy Waliszewski. Ciekawa wycieczka po zabytkach Pomorza Zachodniego, zakończona uroczystą kolacją na zamku w Pęcinnie przy koncercie muzyki dawnej, podsumowała to jubileuszowe sympozjum. Wzięło w nim udział 47 osób, wygłoszono 25 referatów. Piękną wydany pamiętnik zjazdowy

utrwalił nie tylko materiały naukowe, ale poprzez liczne zdjęcia także atmosferę tamtych dni. Impreza ta odbiła się szerokim echem w telewizji, prasie regionalnej i fachowej.

Centralna uroczystość z okazji 50-lecia Zespołu Sekcji Historii Farmacji odbyła się w Warszawie w dniu 27 października 2006 r. w siedzibie Zarządu Głównego PTFarm. Wzięli w niej udział przedstawiciele PAN, byli prezesi Zarządu Gł. PTFarm oraz liczni historycy farmacji z całego kraju. Program obejmował podsumowanie działalności Zespołu za ubiegłe 50 lat, ze szczególnym uwzględnieniem autorów i tematyki referatów historycznych na Zjazdach PTFarm oraz udziału polskich historyków farmacji na kongresach i sympozjach zagranicznych. Przypomniano także sylwetki zmarłych koryfuszki polskiej historii farmacji: prof. Roberta Rembielińskiego, prof. W.W. Głowackiego, prof. Wojciecha Roeske, doc. Henryka Pankiewicza, doc. Bazylego Leszczyłowskiego i dr Franciszka Nowaka. Impreza ta połączona była z laudacją na cześć prof. Henryka Romanowskiego, wieloletniego kierownika Katedry Historii Medycyny i Farmacji AM w Lublinie, z okazji 65-lecia jego pracy zawodowej.

Oprócz tych jubileuszowych imprez odbyły się ponadto w 2006 r. następujące konferencje naukowe z zakresu historii farmacji: 1) W Krakowie w dn. 11–12 maja 2006 r. konferencja nt *Muzea i kolekcje farmaceutyczne w Polsce*, 2) W Ustroniu Śląskim w dn. 24–26.03.2006 r. konferencja nt *Zawód farmaceutyczny na ziemiach polskich w XIX i XX w.*, 3) W Warszawie w dn. 12.12.2006 r. w Muzeum Farmacji seminarium nt *Z dziejów działalności wędrownych aptekarzy w Japonii* (prelegent Jun Asani, dyrektor Muzeum Farmacji w Sankogan (Japonia), 4) W Warszawie w dn. 29.11.2006 r. sesja *Przegląd prac magisterskich z zakresu historii farmacji* (przygotowana wspólnie z PAN).

Ponadto członkowie Zespołu PTFarm uczestniczyli w 2 sesjach naukowych zorganizowanych przez Zespół Historii Farmacji PAN: 1) *Prezentacja dwóch XVI w. weneckich druków o tematyce medyko-farmaceutycznej* (Warszawa 17 V 2006), 2) *Stare, cenne leki w Shosoin (Japonia)* – prelegent prof. Kaisuke Yomeda z Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu w Osace (Warszawa 14.12.2006).

Należy podkreślić nawiązanie bardzo przyjaznej współpracy Zespołu Sekcji Historii Farmacji PTFarm z Zespołem Historii Farmacji przy Sekcji Historii Chemii i Farmacji Instytutu Historii Nauki PAN. Owocuje to współpracą przy organizacji sesji naukowych poświęconych historii farmacji oraz uczestnictwem w imprezach, organizowanych przez wymienione Zespoły PAN i PTFarm.

Ważnym wydarzeniem w działalności Zespołu SHF w 2006 r. była ponadto wycieczka szkoleniowo-historyczna do Szwajcarii i Połudn. Niemiec w dniach 29.04–7.05.2006 r. miała ona umożliwić poznanie miast i obiektów związanych z historią aptekarstwa oraz muzea historii medycyny i farmacji (Heidelberg, Darmstadt, Zurych). Trasa biegła przez Erfurt, Altoetting, Monachium, Oeschgen (pierwotwór obrazu św. Kosmy i Damiana, który znajduje się w Poznaniu), wodospady nad Renem, Konstancja, Zurych, Rapperswill, Einsiedeln,

Bazylea, Fryburg, Karlsruhe, Heidelberg, Darmstadt, Moguncja, Bingen (klasztor bł. Hildegardy), Norymberga. W trakcie podróży wygłoszono 16 referatów, związanych tematycznie z odwiedzanymi miejscowościami. Zostały one zgrupowane w 5 blokach tematycznych: 1) Edukacyjna rola muzealiów farmaceutycznych, 2) Od laboratoriów aptecznych do nowoczesnych firm farmaceutycznych, 3) Prekursorzy współczesnej farmacji, 4) Mnisi i znachorki – zielarstwo w dobie wieków średnich, 5) Varia. Referaty te zostały następnie opublikowane w wydawnictwie „Apothecaria Bydgosiana”.

W podsumowaniu roku 2006 r. nie można pominąć centralnych i regionalnych obchodów święta Aptekarzy pod patronatem św. Kosmy i Damiana. To historycy bowiem zapoczątkowali obchody tego święta i nadal je kontynuują. Podczas centralnych uroczystości w Warszawie w dn. 23.09.06 główny referat wygłosiła doc. dr hab. Anita Magowska z Zakładu Historii Medycyny i Farmacji w Poznaniu. Podobnie na regionalnych uroczystościach w Białymstoku, Poznaniu, Szczecinie i Toruniu, ciężar organizacji spoczywał na Sekcjach Historii Farmacji.

Zaproszenia z zagranicy

Zespół Sekcji Historii Farmacji otrzymał w 2006 r. zaproszenia na następujące imprezy historyczne.

1. 28.04., 1.05.2006 Weimar, Biennale Niemieckiego Tow. Historii Farm.
2. 5–7.05.2006 – Brasov – Sympozjum Rumuńskiego Tow. Hist. Farmacji
3. 28–30.09.2006 – Cluj Napoca Krajowy Zjazd Rumuńskiego Tow. Farm.
4. 29.09–1.10.2006 – Avelino, Włochy – Międzn. Kongres nt. *Ikografii św. Kosmy i Damiana*.
5. 25–31.08.2006 – Salvator Brazylia – FIP
6. 26–30.08.2006 – Budapeszt – Kongres Historii Medycyny
7. 5–7.10.2006 – Wilno – Bałtycki Kongres Nauk
8. 13–14.12.2006 – Marburg – Międzyn. Sympozjum Historii Farmacji nt. *Materia medica i botanica w encyklopedycznych dziełach 16–18 w.*

Jednak nikt z polskich historyków farmacji nie skorzystał z tych zaproszeń.

Sprawy muzealnictwa

– Ważnym wydarzeniem było przeniesienie Muzeum Farmacji w Warszawie do nowej siedziby na Starym Mieście. Mieści się ono obecnie przy ul. Piwniej 31)33. Uroczystość otwarcia Muzeum w dn. 6.04.06 zgromadziła licznych historyków farmacji, farmaceutów, gości, przedstawiciele mediów, a owocem tego były liczne publikacje.

- Muzeum Farmacji w Bydgoszczy przy Aptece „Pod Łabędziem” rozwija się. Szczególnym pozytywem jest wydawanie biuletynu historycznego.
- Dr Krzysztof Kmicieć zorganizował 18 wystaw indywidualnych ekslibrisów, których był wykonawcą. Prezentowane one były w różnych miastach Polski oraz za granicą w Reichenbach. Z tej okazji ukazało się 18 folderów. Fakt ten należy podkreślić jako proces rozpowszechniania twórczości plastycznej historyka farmacji.
- Dr K. Kmicieć i mgr I. Dymarczyk uczestniczyli w konferencji naukowej nt *Farmacja w działalności towarzystw naukowych*, w Kownie 2003, przedstawiając sylwetkę i działalność I. Łukasiewicza na tle ekslibrisów jemu poświęconych (streszczenia referatów ukazały się w materiałach zjazdowych).

Uzyskanie stopni naukowych w 2006 r.

- Stopień dr habilitowanego uzyskał Zbigniew Bela, dyrektor Muzeum Farmacji w Krakowie na podstawie pracy pt. *Poglądy na temat leczniczych właściwości złota od czasów najdawniejszych po czasy współczesne*.
- Dorota Niewiadomska-Możdżan uzyskała stopień dr farmacji na podstawie pracy nt *Wydział Farmaceutyczny na Uniwersytecie i Akademii Medycznej w Łodzi w latach 1945–1958* (8.06.2006).

Odnaczenia

- Dr Stefan Rostański uzyskał medal im. B. Koskowskiego oraz godność honorowego prezesa Oddziału Białostockiego PTFarm (wręczenie dyplomów odbyło się w 2006 r.)
- Mgr Michał Czapór, przewodniczący Lubuskiej Sekcji Historii Farmacji otrzymał medal „Zasłużonemu dla Aptekarstwa Lubuskiego”.
- Doc. dr hab. Aleksander Drygas otrzymał Medal 100-lecia Sopotu w uznaniu działalności jako historyk farmacji i za piękne ukazywanie przeszłości aptekarstwa gdańskiego.
- Mgr Bartłomiej Wodyński został uhonorowany tytułem „Pasjonata Farmacji” przez Gazetę Farmaceutyczną w uznaniu jego zasług dla utworzenia Muzeum Farmacji w Bydgoszczy (nr 11/06 Gaz. Farm.).

Zebrania Zespołu

W 2006 r. odbyły się 4 zebrania Zespołu Sekcji Historii Farmacji, a mianowicie 3 w Warszawie (6.04.06, 27.10.06, 29.11.06) oraz 1 w Borzyszkowicach

(1.06.06). Omawiano na nich sprawy organizacyjne, inspirowano prace badawcze, zgłaszano potrzebne interwencje, przekazywano relacje z działalności poszczególnych Sekcji.

Terenowe Sekcje Historii Farmacji wykazywały na swoim terenie ożywioną działalność. Warto ją scharakteryzować.

Działalność Sekcji Historii Farmacji

Sekcja Białostocka (przewodnicząca mgr Irena Kałaur)

Sekcja zorganizowała 4 konferencje naukowe, na których prelegentami byli: doc. dr hab. Anita Magowska, doc. dr hab. Zbigniew Bela, dr Iwona Arabas i dr Stefan Rostafiński. Ponadto Sekcja była organizatorem 2 ogólnopolskich konferencji: 1) Farmacja Podlasia (z okazji 50-lecia Oddziału PTFarm), 2) III Podlaski Festiwal Nauki.

Ukazało się specjalne wydawnictwo z okazji 50-lecia Oddziału Białostockiego PTFarm (autor dr S. Rostafiński) oraz wydawnictwo z okazji 60-lecia OIA w Białymstoku (autor mgr I. Kałaur). Członkowie Sekcji byli autorami różnych publikacji, które ukazały się w różnych periodykach. Dr S. Rostafiński jest redaktorem Biuletynu Izbowego, a mgr I. Kałaur i mgr H. Bujwid należą do Komitetu Redakcyjnego tego pisma. Opublikowali sprawozdania z imprez historycznych i konferencji naukowych, a także szereg prac oryginalnych. Dr E. Rutkowska jest kustoszem kolekcji farmaceutycznej w AM w Białymstoku (depozyt Sekcji Historii Farmacji). Członkowie Sekcji uczestniczyli we wszystkich imprezach historycznych krajowych, prezentując swoje referaty.

Sekcja Zielona Góra

Mgr Michał Czapór (przewodniczący Sekcji) prowadzi na bieżąco kronikę Zielonogórskiej OIA. Jest prezesem Stowarzyszenia Przyjaciół Bytomia Odrzańskiego i członkiem Rady Programowej „Bezpieczne Miasto”. Uzyskał 12 V 2006 r. odnowiony po 50 latach dyplom mgr farmacji w Poznaniu.

Sekcja Łódź (przewodnicząca dr Katarzyna Hanisz)

Sekcja zorganizowała 6 konferencji naukowych, na których wygłoszono 7 referatów. 3 referaty wygłoszono w Warszawie i Krakowie. Członkowie Sekcji opublikowali dużo artykułów oryginalnych, poglądowych, biografii, sprawozdań i recenzji na łamach różnych pism, m.in. „Farmacji Polskiej”, „Kronikarza” (Biuletynu AM w Łodzi), „Eskulapa”, „Apteki Szpitalnej”, „Polish Journal of Cosmetology”.

Sekcja Krakowska (przewodniczący doc. Zbigniew Bela)

Zorganizowała 2-dniową konferencję (11–12 V 06) nt. *Muzea i kolekcje farmaceutyczne w Polsce*. Ponadto 7 posiedzeń naukowych, na których wygłoszono 7 referatów oraz wernisaż i wystawę malarstwa J. Łuszcz. Członkowie Sekcji wygłosili 6 referatów na sympozjum w Stargardzie, 1 referat i 1 poster na Międzynarodowym Kongresie w Edynburgu, 1 referat na Kongresie Nauki w Krakowie (10–14.09.06).

Sekcja Poznańska (przewodniczący dr J. Majewski)

Sekcja zorganizowała 4 zebrania naukowe (8 referatów). 7 członków Sekcji wzięło udział w sympozjum w Stargardzie, a 15 w wycieczce historycznej do Szwajcarii. Sekcja była współorganizatorem odsłonięcia tablicy pamiątkowej ku czci prof. W. Strażewicza w AM w Poznaniu, była współorganizatorem II Ogólnopolskiego Konkursu poetyckiego (13.12.06). Zorganizowała tradycyjne spotkanie opłatkowe.

Sekcja zorganizowała święto Aptekarza (30.09.06) – msza św., referat, wystawa *Czar dawnych aptek*, spotkanie z pacjentami. Odbyły się dwie promocje książek, których autorami byli członkowie Sekcji.

Sekcja Wroclawska (przewodnicząca mgr Romana Karaszewska)

Zorganizowała konferencję naukową w Świdnicy połączoną ze zwiedzaniem aptekarskiej wystawy w Muzcum Kupiectwa w Świdnicy.

Referat nt *Ziołolecznictwo dawnej Świdnicy* wygłosiła mgr R. Karaszewska. W konferencji w Krakowie mgr Urszula Kozła wygłosiła referat nt *Apteka Pod Złotym Gryfem w Świdnicy*. Na spotkaniu aptekarzy-emerytów mgr R. Karaszewska wygłosiła referat o najstarszych aptekach w Świdnicy. Opublikowała kilka artykułów.

Sekcja Szczecińska (przewodniczący mgr Jerzy Waliszewski)

Była organizatorem XV Sympozjum Historii Farmacji, co wspomniano wyżej. Zorganizowała, trwającą od VI do XI 2006, wystawę muzealii farmaceutycznych, wypożyczonych z różnych muzeów państwowych. Wystawa ta miała b. ważny aspekt propagowania dorobku kulturowego farmacji. Aptekarze szczecińscy opłacili renowację zabytkowych drewnianych puszek aptecznych. Pokłosem sympozjum był obszerny *Pamiętnik*, na który uzyskano sponsorów.

Sekcja była organizatorem Dnia Aptekarza w dn. 30.09.06. Scenariusz i prowadzenie całości spoczywało w rękach przewodniczącego Sekcji mgr J. Waliszewskiego. Po złożeniu wienca pod tablicą pamiątkową na Aptece Piastowskiej i mszą św. w katedrze, zebrani (82 osoby) przeszli do Książnicy Pomorskiej, gdzie odbyło się uhonorowanie społeczników, koncert Zespołu Muzyki Dawnej

oraz spotkanie towarzyskie. Sekcja Szczecińska ogłosiła konkurs na wspomnienia aptekarzy, a 9 grudnia zorganizowała spotkanie gwiazdkowe aptekarzy.

Książki historyczne, wydane w 2006 r.

1. J. Majewski: *Muzea farmacji i zbiory aptekarskie w Polsce*. Poznań 2006., 204 s., 243 il. Książka otrzymała I nagrodę na Targach Książki w Poznaniu.
2. Z. Bela: *Poglądy na temat leczniczych właściwości złota od czasów najdawniejszych po czasy współczesne*. Kraków 2006. Praca ta uzyskała nagrodę Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego.
3. *Pamiętnik XV Sympozjum Historii Farmacji. Stargard 2006*. Red. R. Kalinowski. Szczecin 2006, 288 s., il.
4. *Apothecaria Bydgostiana*. Bydgoszcz 2006, T.II
5. *Apothecaria Bydgostiana*. Bydgoszcz 2006, T. III.
6. M. Pawłowski: *Frontowi żołnierze mówią, że to nic strasznego*. Bydgoszcz 2006.
7. *Zawód farmaceutyczny na Ziemiach Polskich w XIX i XX wieku*. Red. Bożena Urbanek. Warszawa-Katowice 2006.
8. I. Arabas: *Apteczki domowe w polskich dworach szlacheckich. Studium z dziejów kultury zdrowotnej*. Warszawa 2006.

Ponadto ukazały się liczne publikacje naukowe oryginalne, popularno-naukowe, biogramy, nekrologia, sprawozdania, itd., których autorami byli historycy farmacji, w czasopismach farmaceutycznych oraz pismach regionalnych.

Wydanie w 2006 r. pięknej edytorsko i doskonale opracowanej książki o polskich muzeach farmacji i kolekcjach farmaceutycznych, autorstwa dr J. Majewskiego, jest wielkim sukcesem wydawniczym i autorskim. Jest to pierwszy przypadek tak wysokiego wyróżnienia książki z zakresu historii farmacji. Gratulujemy serdecznie autorowi i wydawnictwu Kontekst z Poznania.

W podsumowaniu działalności Zespołu Sekcji Historii Farmacji za rok 2006 należą się słowa uznania i podziękowania wszystkim członkom Zespołu i poszczególnych Sekcji za ofiarną, społeczną pracę, której efekty sprawiają, że jest ona bardzo ceniona w całym środowisku farmaceutycznym.

Jadwiga Brzezińska
Kołobrzeg